

ESZTERGOMI UJSÁG

VEGYES TARTALMU HETILAP.

TÖBB ESZTERGOMI INTÉZET S A BARSÍ GAZDASÁGI EGYLET
HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik e lap minden héten egy-
szer; vasárnaponkint.

Szerkesztői szállás Buda-utczán
Taxner-féle ház az emeleten, hová a
kéziratok s előfizetési pénzek kül-
dendők.

KIADÓ, TULAJDONOS S FELELŐS
SZERKESZTŐ :

SÁNTHA IGNÁCZ.

7. SZ.

Előfizetési feltételek:

Félévre. 3 ft.— kr. o. é.
Negyedévre 1 „ 50 „ „ „
Egy hóra — „ 50 „ „ „

Egyes szám 15 kr. o. é.

Hirdetmények a legjutányosabb áron
vétetnek föl.

Vázlatok a művelődés könyvéből.

II.

Elszaporodván a különféle nemzetségek, a tár-
sas élet vette kezdetét; a főhatalom a *családapa*
kezeibe volt letéve s csak néhány vad népnél pa-
rancsolt az *asszony*. Az első hatalmaskodó Nimród
volt, ki korát különösen ügyes és híres vadászka-
landok által multa fölül.

Azon államok között, melyek legelőször népe-
sültek meg *Indiát* találjuk, miután oda a föld jó-
sági gazdagsága és termékenysége legjobban édes-
gette a népeket. *Herodot* szavai szerint (III. 106.)
Indiában az állatok és madarak sokkal nagyobbak
mint másutt, a földből igen sok arany ásatik, sőt
még a vizekben is nagy bőségben találhatik; a fák
pedig olyan pamutot teremnek, melyek a juh gyap-
ját mind jóságra, mind szépségre meghaladják s
az indusok abból ruházkodnak. — India híres volt
elefantjairól. Némelyek az arabszámokat s a sach-
játékokat az indusoknak tulajdonítják. (Sissa bra min
pap.) A Buddha-vallásuak halottaikat drága asbest
lepedőkben máglyán égették meg s hamvaikat
ezüst, arany, márvány vagy égetett agyag urnákba
rakták; alapítójok ereklyéi fölé kupalaku templo-
mokat építettek. Művészetük közül emlékezetre-
méltó az építészet, mely vallási szellemök által fej-
lett ki. Nevezetes emlék e nemben az Elephant szí-
geten levő *pagoda*, vagyis toronyalaku imaház, te-
teje csucsos falaira különnemű domborművek és ké-
pek láthatók, Niebuhr azt jegyzé meg ezekről (Tom.
II. p. 42—44.), hogy egy ily mű sokkal nagyobb
művészetre mutat, mint aminő később Aegyptom-
ban jelentkezett.

A hindu *épületek* többnyire s majdnem kizá-
rólagosan imaházak, kastélyok és folyosókból áll-
tak egymásmellé és egymásfölé sziklákba építve.

A hindu styl két különös neme a *stupa* és *papoda*
említettik, melyet sokan azonosnak tartanak. A *stupa*
szintén kőkupolás siremlék, melyet eredetileg csak
nyolcz taláztatott, de Magodha királya ezeket 84
ezerre szaporította, melyeknek falain Buddha alakja
s egyes jelmondatok alkalmaztattak.

Szobrászati és festészeti művek létesítésében
vallási törvény gátolá az indusokat, miért is azon
kísérletek, melyek e téren taláztatnak, csupán dur-
va kísérleteknek nevezhetők. Hogy a selyemboga-
rak *Justinian* császár alatt 565-ben Kr. után ho-
zattak Indiából s a selyemkészítés is onnan eredt
Cormas Indicopleustes iratai bizonyítják.

Az indusok hihetőleg *Chinát* népesítették be.
A chinaiak története *Tohi* császárig nagyon kevés;
nyers ételekkel éltek, állatmódra erdőkben baran-
goltak, rendről és törvényről fogalmuk sem vala.

A chinaiak szerint *Tohi* első császáruk találta
föl az írás mesterségét, az év felosztását és zenét, ő
hozta divatba a nőszülést és alapította a vallást;
de a mesterségben sem maradtak hátra, azon kü-
lönbséggel, hogy tovább haladni és tökélyesülni
nem iparkodtak, miután a szomszéd nemzetekkel
egész a legujabb időkig megszakitottak minden vi-
szonyt, senkiivel sem közlekednek.

A chinai birodalom honi nyelven *arany-biro-
dalmat* jelent, mert chin-arany. A selyem Romába
Chinából, jelesen Tibetből hozatott valószínűleg
nagy Bucharián keresztül (Kant. Z. ew. Fr. pag. 43.)

Építészetükben lejjobbán kitünik a *chinai fal*,
mely majd az egész birodalmat bekeríti és Tibet,
Mogul stb. országokat is ideszámítva majd 300
mértföldnyire terjed. E fal egyik része néhány mért-
földig tengerbe ér, melynek alapját több vassal és
szikladarabokkal megrakott hajó elsüllyesztése ál-
tal vetették meg. A fal mintegy 45 láb magas

18—20 láb széles. Bizonyos távolságban körülbelül minden 20 lépésnyire 40 láb magas négyszegű őrtornyok vannak rajta, a falon belül pedig erős sánczok állanak. Ezen egész fal majdnem egyedül kovaközből készült és még újabb időkben is, jól lehet minden fontosságát elvesztette s a rajta ejtett töréseket és réseket többé ki nem javítják, meglehetősen állapotban van s rajta hét lovag bátran elnyargalhat egymás mellett. Tsingvang fejedelem építette e remek művet az ellenséges népek, különösen a tatárok berohanása ellen Kr. előtt mintegy 220 évvel. Készítésénél oly sok nép dolgozott, hogy ámbár tömérdek veszté életét mellette, mindaz által öt év alatt egészen elkészült. *Barrow* számítása szerint e fal anyagából Angol és Scótország 1800000 épületének összes falait ki lehetne állítani.

Nevezetes chinai építmény még a *porcellan torony* Nancking városában, mely 200 láb magas és 9 emelethől áll, kívül zöld, vörös és sárga porcellannal diszitve. Belső magasságára mintegy 180 lépcső vezet, kívül több rézcsengetyű lóg rajta s szélfúváskor harangoz.

Ipar és mesterségek korán kifejlődtek náluk, kár mindazonáltal, hogy míg némely ágát a mesterségeknek a tökély legfőbb fokára emelték a többi végkép elhanyagolák. A könyvnyomtatástírányt, porcellanedényeket, ugró kutakat, löport stb. illetőleg, számos történetíró tanúsága szerint az európaiakat meghaladták. Jelesek még finom selyemszövedeik, melyeknek egyik legritkább drágasága az ugynevezett tibeti shwal, miket lámaszörből szőnek.

Festészetük többnyire másolásra szorítkozik ügyes pontossággal utánozva a legkisebb részleteket pl. a madarak tollazatát, a halpikkelyek számát stb.

A chinaiak után különösen említést érdemelnek *Phoenicia* lakói, kiket a történelem leleményes melléknévvel tisztelt meg. Már Jákob történetében megemlítve találhatik, hogy nagy kereskedést űztek és sok hajóval birtak. Fővárosa *Sidon* volt, egy másik kereskedő városa pedig *Tyros*, mely különösen selyemmel, bársonnyal, szőnyegekkel, gyapottal, balzsammal és a többi, kereskedett.

A hajókázást a phoeniciabeliek találták fel és hozták divatba; távol és messze helyekre vitorláztak. Poroszországból (?) borostyánkővet, a britt *Cassiderides* (ma *Scilly*) szigetből pedig ónt (stannum) hordtak. Poroszországban még Herodot korában is jártak (*Libri III. C. 115.*) Miután pedig Spaniában ezüstre akadtak, annyira vetemedtek, hogy még horgonyaikat is ezüstről öntötték.

De nemcsak a hajó hanem a házépítésben is kiténtek a phoeniciabeliek még 1050 évvel Kr. születése előtt. Dávid palotáját és Salamon világhírű templomát phoeniciai mesteremberek építették Salamon maga mondja, hogy nálunk senkisé tud ügyfát metélni mint a sidoniak.

Phoenicia érdeme a legjótékonyabb és legnevezetesebb, számolás, pénzverés és írás a phoeniciabelieknek tulajdonítottak. A számvetés kereskedés folytán keletkezett. (*Strabo XVI. pag. 1136.*) A számok már közönségesekké váltak, midőn az írás keletkezett, mi hihetőleg tárgyak lemásolásából azaz képirásból eredt. A monda szerint *Thaut* vagy *Thout* találta fel a betűírást Kr. előtt 1900 körül. Eleinte vas vagy gyémánt vésőkkel éltek s ezekkel vas, ón vagy viaszos táblákra írtak, csak később használtak faleveleket, fakérget, állatbőröket, vászont és papirost, (*Lucan. Pharsal. III. 220.*)

Mi azonban a kis állam büszkeségét képezi az *Tyros* festéseiről mondható, ők találták föl ugyanis a világhírő biborfestéket, melyet *Julius Pollux* (*Onomast. Lib. I. cap. 4.*) így ad elő: Egykor bizonyos juhász *Tyros* mellett a tengerparton legelteté nyáját. Kutyája látván egy, kősziklákon mászó tengeri csigát (murex), beleharapott s megvérezé általa orrát, mit a pásztor sebnek gondolván gyapjával akará letörteni. A festék megfogta a gyapjút, de az eb orra sértetlen vala. A pásztor mutogatván a festéket, eltanulták a többi phoeniciabeliek is és elkezdődött a híres biborfestés melyben kiváltképen a tyrusiak jelesek (*ostrum tyrium, colores tyrii*). A kiáltó vörös és pompás ibolyaszín bibor később oly hirre és értékre kapott, hogy csak a királyok is dúsan szerezhették meg.

Hogy az ékesen színezett sidoni szövethemek, a vékony és finom gyolcs hire nagy és általános volt, mutatja azon közmondás, hogy minden nagybecsű szövetre ráfogták, hogy sidoni. (*Martialis IV, 19.*)

Phoeniciában végre az öntés, aranyozás, szövés, himzés és diszitő mesterségek izléssel párosultak s csinnal kezeltettek.

Az álladalmak sorában nevezetes helyet foglalnak még el *Assyria* és *Babylonia*. Amazt *Nimród* alapítá, kinek egyik utóda *Ninus* több mint 2000 évvel Kr. előtt *Nivine* várost alapítá, melynek terjedelme majd harmadnap menetnyi volt (*Jónás III. rész 4. v.*), kőfalai 100 láb magasságúak és oly szélesek voltak, hogy rajtuk három szénás szekér könnyen elment egymás mellett, e kőfalon 1500 torony volt, melyek mindegyike 200 láb magassággal birt. *Ninus* neje *Semiramis* először hadakozott elefántokkal, *Euphrat* partjára várost épített s azt *Babylonnak* az az, az *Ur* udvarának nevezé, mely *Ninivével* együtt e világ hét csudái közé soroztatik. *)

Babylon egy 9 mértföldnyi kerületű szöveget képezett, 100 rőf magas kőfalán 250 torony állott s a városba 100 vaslemezzel borított érczkapu vezetett, *Euphrat* alatt alagutttal (tunel) birt, melyet *Semiramis* építtetett.

A királyi palota teteje a felhőkig nyulott s fö-

*) A világ hét csudái ezek: 1) az aegyptusi gúlák, 2) a babyloniai falak, 3) *Semiramis* függőkertjei, 4) *Diana* temploma *Ephesusban*, 5) *Jupiter* szobra *Olympiában*, 6) a *Mausoleum* *Halikarnassusban*, 7) a *rhodusi Kolosz*.

delén szabályszerű virággyakban a legkülönbözőbb virágok nyiltak, narancslugasok pompáztak, sőt mi több még szökőkút és halastó is volt rajta. Ez azon palota, mely *függökert* név alatt fordul elő a historiában.

Babylonia *festései* csupán szövetneműkre terjedtek, de oly tartós és élénk színezettel, minővel akkor egyetlen nemzet sem festett. Ékesen és mesterségesen metszett pálczák és pecsétnyomók, drágakövek gyűrűbe és fülönfüggőkbe való foglalása náluk régen szokásban volt.

Aranyműveiket s az amuletoakat a világ minden ismert részébe szétküldötték s cserébe Indiából drágaköveket, Arméniából jó bort, Perzsiából gyapotszöveteket, Arabiából és Szerecsenországból pedig aranyat, elefántcsontot, ébenfát és ethiopiai ilatszereket hordtak.

Pipere, fényüzés, divatkór nagyban divatozott s ez vonta maga után *Arbaces* pártütését, ki az elasszonyosodott *Sardanapalt* felezifrázott hölgyeivel együtt tönkre juttatta.

Babyloniának hihetlenséggel határos nagysága a mesék világába tűnik el, hogy mennyi igaz belőle tökéletes biztossággal meghatározni nem tudjuk. Kereskedelme által tömérdek kincsnek jutott birtokába s a hatalom legfőbb polczára vergődött, míg az erkölcsi romlottság és érzéki elpuhultság el nem süllyesztette. Babylonia elenyészett, a világhírű város romba dült dicsteli remekei szétmállottak s a már csak néhány durva kődarab hever belőle némán, hidegen!

Findura Imre.

Rádborult az élet . . .

Rádborult az élet fekete fülhője —

S arczod mint az éjjél, oly sötét lett tőle;

Szemed fénye mint a lehullott csillagé

Elveszett, a bánat fátyollal vonta be

Szomorú arczodon egy köny gördül alá,

„Isten miért büntetsz!” sugja picziny ajkad

S elvész a fényes gyöngy, ellopta valaki,

Ellopta a bánat, mely úgy dulong rajtad.

Lehajtod tejedet karod bársonyára

Gondolkozól; . . . mire, csaknem a halálra?

Mozdulatlan nézesz, vársz talán valakit,

Vagy álmodod már a jövőlet álmait?

Csalóddol az élet nagy fukar, ha megfoszt

Legszebb kincseidről ez nem elég neki,

Lelked a megvetett létnek életéhez,

Kárhözatos kéjjel ráadásul veti.

Téged vigasztalni, ki tudna, ki merne;

Fájdalmad szent és azt, mi szüdbe van rejtve

Nincs ki megértené, nincs ki megosztaná;

Ki megkínzott szived még boldogítaná . . .

„A virág ha megtört hiába öntözöd

Szemeid könnyével, szived harmatával,

Föl nem virul többé — — susogsz valakivel,

Lelked bánatának megjelent árnyával.“

Edömér.

TÁRCSA.

Mutatvány

Dávid házának nagy ivadékából.

(Vége.)

Ez az én nézetem nagybátyám barátja, ama gazdag és hatalmas farizeusról. De János így felelt:

— Amennyire én Jézus jellemét és hatalmát megítélhetem: erejét, melylyel a betegségeket meggyógyítja: nem saját, hanem az emberiség javára használja. Ő csodatevő erejét csak mások iránti szeretet és szánalomból s azért nyilvánítja, hogy megmutassa isteni hatalmát. Csodái csak annak bebizonyításául vannak, hogy ő a Messiás. Isteni erővel bíró ember levén, mint ember alá van vetve a gyengeségeknek, ő éhez, szomjuhozik és szenved mint bárki más. Láttam őt, midőn egyik pillanatban egyetlen szavával visszaadta bizonyos előkelő férfiú gyermekének erejét és egészségét s a legközelebbi pillanatban erőtellenül ült le kezeire támasztván a fáradt fejét, mely halvány vala és bágyadt; mert szeretetének művei számtalanok és általok gyakran lesujtatik, mivel azok, kik őt követik, nem engednek neki időt éji nyugalomra. Simon Péter látta őt egykor a fáradság miatt lerogyni, mert egésznap betegeket gyógyított, és kérdé:

— Mester te másoknak erőt adsz; hogyan van te-

hát, hogy tenmagad elfáradsz, ha minden egészség és erő benned, mint élő forrásban van?

— Nekem nem szabad az emberi fogyatkozásokat hatalmam segélyével kikerülnöm, melyet nekem az Atya az emberiség javára adott. Magam köré gyűjtök én minden embert habár szenvedek is!

János e szavakat oly szomorú hangon mondá, mintha csak ismételné e módot is, melylyel ezeket Jézus mondotta, annyira, hogy mi néhány pillanatig mindnyájan hallgattunk. En könyeket éreztem szemeimben, és a büszke farizeus, Nikodemus is meghatottnak látszott. Végre hosszú szünet után mondá:

— Bizonyára ez ember nem közönséges látnok. Ha Jeruzsalembe jő, örvendeni fogok, ha saját szájából hallhatom tanítását és tanuja lehetek valami rendkívüli csodának.

— Valóban — mondá Ámos — ha csakugyan látnok, nem kellene őt megvetnünk. Jogigényeit tüzetesebben kellene megvizsgálunk, hogy biztosan láthassuk, valjon népünkhez küldte-e őt az Isten.

— Mindenesetre — felelé Nikodemus — mi farizeusok körülményesen ki fogjuk őt hallgatni. Ugy látszik, miután már a tartományokban prédikált és csudákat mű-

volt, Jeruzsalembe jöttével nincs más szándoka, mint hogy az egész népet messiási méltóságának elismerésére bírja.

— Hogy ő látnok, az minden kétségen felül áll — mondá erre Ámos. — A kérdés már nem a körül forog, valjon látnok-e vagy nem, mert az általa meggyógyított száz meg száz nyomorult nyílt bizonyítékai annak, hogy ő a régi látnokok szelleme és hatalmával bír, s így valószínű látnok; hanem az a megfontolandó kérdés, hogy valjon ő-e a Messiás vagy nem.

Nikodemus lassan és tagadólagon csóválván fejét viszonozá:

— A Messiás nem Galilaeából jö.

— Ő ereje által fogja magát a Messiásnak nyilvánítani, — felelé János tüzzel. — Ha hallani fogod őt, rabbi Nikodemus, szavainak büvéreje és bölcseségének mélysége, hitre fognak vezérelni s anélkül, hogy csodát látnál, Krisztusnak fogod őt tartani.

E pillanatban Mariának hangos örömkialtása riasztott meg bennünket és az ajtóra tekintvén egy általunk ezelőtt soha nem látott ifju karjai közt szemlélhettük őt. Meglepetésében még nem volt időm gondolkodni a fölött amit láttam, midőn az ifju, ki különben csinos s maga az élet volt, az őt gyengéden átkaroló Mariát szeretettel eltávolítá és rabbi Ámost záró karjai közé, felkiáltván:

— Atyám, kedves Atyám!

Nagybátyám, ki mind ekkoráig csodálkozva s meglepetve állott, mintha nem biznék saját szemeiben, most örömkialtásban tört ki és az ifjut szívére szorítván örömkönytől fojtott hangon mondá:

— Gyermekem, elveszett és ismét feltalált gyermekem! Az Úr csodát művelt szemeink előtt!

Most János is átölelte az érkezettet, a farizeus pedig hallgatag és meglepetten állott. Az ifju kiléte kinek eljövetele ily izgatottságot idézett elő, valamint az, hogy miért üdvözöltetett gyermek és fivér gyanánt, előttem egészen ismeretlen volt, és bámulattal néztem e jelenetet, míg Maria szép szemeiben az öröm könnyeivel mondá:

— Kedves Adina — ő Benjamin az én rég elveszett fivérem!

— Én nem tudtam, hogy neked fivéred is van — mondám még inkább csodálkozva.

— Mi már rég halottnak tartottuk őt — mondá Maria megindulva. — Ő hét évvel ezelőtt megtébolyodott és a város előtti temetőbe futott, hol több más ördögökkel megszállottakkal tartózkodott. Évekig volt ő tébolyodott és sem nem ismert bennünket, sem nem beszélt velünk, és mi megkísértők elfeledni, hogy élt, mivel a reá emlékezés csak boldogtalan volt, nem lévén reményünk, hogy még felépül. Azonban nézd csak őt most! Mintha csak álom volna mindez! Nézd mily férfias, mily nemes, édesen mosolygó szemeivel.

Most kezén fogá őt és hozzám vezeté, mialatt minden szem reá irányult, mintha szellem lenne.

Látván csodálkozásukat így szólt:

— Szeretteim, én vagyok, a ti gyermeketek és fivéretetek tiszta s egészséges lélekkel.

— Ki művelte e bámulandó változást rajtad gyermekem? — kérdé rabbi Ámos remegő ajkaival, kezét Ben-

jamin vállára tevén mintha attól félne, hogy elfog tűnni előle. —

— Jézus, a magasságbeli prófétája — viszonozá ő ünnepélyes hangon.

— Jézus!?! — kiáltánk mi mindnyájan egyszerre.

— Én ezt már előbb megmondhattam volna — mondá János nyugodtan. — Nem is kellett volna kérdenem, ki cselekedte e nagy művet. Nikodemus, te jól ismered ez ifjut, te ifjuságától ismered őt és lelki bajában láttad őt a sirok között; valjon még most is kétkedel-e azon, hogy Jézus a Messiás?

Nikodemus nem felelt, de arcának kinyomata mutatá, hogy hisz.

— Hogyan történt rajtad e csoda, ifju? — kérdé azután nagy részvéttel és látható meghatottsággal.

— Én ma reggel Bethania körül bolyongtam — válaszolá okosan az elveszett és ismét feltalált, — s midőn ott nagy néptömeget vettem észre, akaratlanul oda tévedtem. Midőn közelebb értem hozzájuk, a tömeg közepett egy férfit vettem észre, kire amint reá irányozám szememet ellenállhatlan vágy támadt bennem . . . őt megölni. Ily dühös vala más hét örült is, s mi nyolczan oly gyorsan amint csak tőlünk tellett, nagy kövek- és kések-kezeinkben reá törtünk. A sokaság megrémülve viszszahúzódt, és kiáltozá, hogy mentse meg magát. Ő azonban nem mozdult, hanem csendesesen bevárt bennünket. Már csak néhány lépésnyire voltunk tőle, és minthogy én legközelebb voltam hozzá, épen földhez akartam teríteni, midőn ő egy ujját felemelve szóla: — Béke! — Mi mozdulatlanul állottunk s nem volt hatalmunkban csak lábunkat is fölemelni, mi miatt boszunk és dühünk a fölött, hogy nem árthatunk neki, csak nagyobbodott. Ordítottunk és habzottunk a dühtől, mert most felismertük, hogy ő Isten fia, ki eljött bennünket megsemmisíteni.

— Menjete ki ez emberekből! — mondá parancsoló hangon, mintha hozzánk szólana, de valóságban a bennünk levő ördögökhez beszélt. E szavaknál rémitő rángatózásokkal térdre rogytam, egész testem remegett, mintha gonosz szellemmel harcoltam volna. Most előre lépett Jézus, kezét homlokomra tévé és mondá: — Gyermek, kelj fel, meggyógyultál!

— E szavaknál úgy tetszett nekem, mintha valami sűrű felleg vétetett volna el lelkemről; lelkemben új élet dicsősége ragyogott; Jézus szava pedig kimondhatlan örömmel tölté el szívemet. Hét év óta ma könyeztem először, de akkor kitörve lábaihoz borultam, átkaroltam és megcsókoltam azt, mialatt egészen új élet és kimondhatlan boldogság érzete vonult át lényemen.

— Menj utadon és féld az Isten, nehogy másodszer is az ördög hatalmába essél — mondá ő és szeretetteljesen fölemelt. Azután követtem őt kiáltozva és az Istent dicsérve, míg nem egy százados házába tért, közel Bethaniához; azután ide siettem, hogy megörvendeztessem sziveteget meggyógyult lelkem látásával.

Miután Benjamin elbeszélését befejezé, hálát mondtunk mindnyájan Istennek, hogy őt nekünk ismét visszaadta és hogy ily hatalmas látnokot küldött az emberekhez. Midőn Nikodemus elvált s rabbi Ámosnak szerencsét kívánt, hallám, midőn azt mondá, miszerint az

első alkalmat megfogja ragadni, hogy Jézussal beszélgetésbe ereszkedhessék és midőn nagybátyám reményét fejezé ki, hogy a hatalmas látnokot talán házában fogja fogadni, engedélyt kért rabbi Ámostól, hogy ha eljön, őt — de csak úgy titokban — mint sugá, meglátogathassa.

Soraimat azzal kezdtem, kedves Atyám, hogy a városban nagy mozgalom van, melyet a látnoknak egy rendkívüli cselekménye idézett elő, ki ma reggel bevonult a városba, s azonnal a templomba ment, követve oly ropant sokaság által, melyet Jeruzsalem még nem látott. Azonban, minthogy e levelemben már sokat mondtam el abból, mi tegnap a fürdő teremben történt, e zajlongás felőli tudósításon jövő levelem számára tartom fel, melyet azonnal ma este fogok megkezdeni; mert most, midőn a nagy látnokra vonatkozó események oly rendkívül vonzóak, majd mindennap fogok írni, hogy így mindenről, mi körünkben történik, kívánságod szerint értesíthesselek. Ez ohajtás valóban nagy örömemre szolgált, mert benne azon bizonyítékot látom, hogy a Messiást illető nagyszerű események irányt nem vagy egykedvű és továbbá azon reményre jogosít, hogy te hinni fogsz ő benne, sőt Isten fölkenntének fogod tartani — amint kétségkívül az is — miként szavai és hatalmas tettei bizonyítják.

Amint egy csomag levelet összeirtam, azonnal el fogom küldeni Izrael Ben Juda által, azon karavánnal, mely nyolcz nap múlva a husvétii ünnepek után, hagyja el Jeruzsalemét.

Legyen veled atyáink Istene, s áldjon meg téged és választott népünket!

Engedelmes
Adinád.

Városunk mozgalmai.

— *A helyi lapnak feladata* szerintünk, nem az elméleti és szépirodalmi cikkek közlésében, nem a helyi és vidéki gazdaszat, borászat, ipar és kereskedelmi forgalom szakába vágó jelentések, vagy gáncoskodó tények részletezésében rejlik csupán; hanem kötetme annak a részrehajlatlan vidéki, de leginkább a helyi napi mozgalmakról is megemlékezni, és azokról, ha azok nemesek, bár honnan is bárkitől származzanak — az olvasó közönséget értesíteni.

Ezen meggyőződésünktől vezéreltetve örömmel regisztráljuk, miszerint városunk ismét szép jelét adta annak, hogy nem csak a farsangi élvekben keresi szórakozását, hanem tetteleg is bebizonyítja azt, hogy a szükség nagyobb mérvében szenvedő ember-társaik iránt sem aludt el keblében a humanitás és emberbaráti szeretet lángja. Ugyanis, mult napokban ült össze a polgármester urnak meghívása folytán a m. évben működő inségi bizottmány, és miután a helybeli segélyt igénylő — szegények lajstromát átvizsgálta, és a felebaráti szeretet és a részvét örömkönnnyüivel látta volna, hogy tavál a városunk részéről a helybeliek számára történt adakozásokból, még néhány forint felmaradt jelszava lön: „Segitnünk kell!“ és így elhatározták: „Hogy azon öszvegből — a szükségben szenvedő betegek, az illető orvos által kiszolgáltatandó vevény (Receipt) mellett a megkívántató gyógyszerek, és a „Korona“ vendéglős által számukra készítendő ételekkel — kellően

ellátassanak. Ezzel bebizonyíták, hogy szívük a kegyelet hona, és — a szükölködőkön segíteni — osztály részük. Isten jutalmazza meg mindnyájukat! Szerk.

— *Az esztergomi takarékpénztár* f. é. február 7-én d. e. 9 órakor saját helyiségében tartotta meg — már előbből jelzett — évi közgyűlését. Annak részleteiről azonban csak jövő számunkban szolgálhatunk.

— *Kedves kötelességünknek ismerjük* t. olvasó közönségünkkel tudatni, hogy t. Reviczky Pál urnak helybeli kertjében — hozzánk beküldött, és bárkinek kívánságára a tulajdonos által ingyen kiszolgáltatandó csemegezőlök lajstroma szerint — tenyésztésben van 49 faj szagos és magnélküli szőlő, melynek gyökeres vesszője darabonkint 30 kr. — sima vessző 8 kr. — 48 nem szagos finom csemege faj, gyökeres vessző 30 kr. sima vessző 6 kr. Folyton termő vörös és fehér málnák darabja 20 kr.

— *„Az eszterromi polgári ifjuság“* is megtartotta f. hó 7-én az általa ügyesen rendezett *tánczvigalmat* mint mult számainkban is jeleztük, a „Fürdő“ vendéglő nagy teremében, a legszebb és pedig oly sikerrel, miszerint bátran és minden hizelgés nélkül mondhatjuk; hogy ez volt, nemcsak az idén, de régóta a legszebb, legnépesebb és legkedélyesebb bál Esztergomban. Legszebb volt, mert a diszes nagy tömeg hullámozása között — a tényüést és a divat szeszélyeit mellőzve, mely napról napra jobban látszik hajlani a külföld izlése felé, és mely sok apa erszényét érezhetően megszokta lapítani — itt képviselve volt a társadalom minden osztálya és pedig nagy számban. Legnépesebb, mert a szép tömeg — mely minden perczen változott, mint egykoron a hullámozó tenger szirénjei — nem volt megsámitható. Legkedélyesebb; mert itt, árnya sem volt, a nyugözött társadalmi illemnek, (Etiquette) minden jelenvolt otthon érezé magát, és azért vig és derült kedvű volt mindenki, tartott reggeli 4 óráig. De miért nem magasztaljuk, és miért nem nevezzük meg a bál-királynőt? kérdik némelyek. Arra röviden csak azt válaszoljuk először, mert a szép női koszoru öltözéke, és mi tagadás benne, az arczok szépsége és bája annyira elkápráztatták szemeinket, hogy azt meg nem nevezhetjük, de különben is e szokásnak már mi némelyek nem vagyunk barátjai, és pedig azért nem, mert lehet, hogy épen azokról rántanánk le elég gyengédtenül a koronát, kik azt megérdemlenék, és tűznénk azokra, kik azt nemis remélették, de utoljára azért sem, mert azt azon gyujtó anyagnak látjuk, melyből néha a papucs forradalom szokott kipattanni. Igaz, hogy ezen igazolásunk kevésbbé fogja enyhíteni némelyek hiu vágyát, de hiába arról nem tehetünk, hisz rég megvan mondva: „hogy mindenkinek kedvére tenni lehetetlen“, és azért „amit mondtunk megmondottunk.“ — Vég-tére azzal zárjuk be sorainkat, melyekkel talán kezdenünk kellett volna, vagyis a tánczteremnek csinosságával, mely nem ragyogott ugyan a pesti redout-terem (vigarda) fényében, annyit azonban határozottan mondhatunk: miszerint a rendezőség úgy mint mindenben, úgy ennek csinosisában is felül multa várakozásunkat. Melynek igazolásaul ide zárjuk a szerkesztőségünkhöz

érkezett e tárgyra vonatkozó, az egyik kitűnő rendezőhöz küldött e következő sorokat:

„Kedves E. Jóska barátunk! Nem hagyhatjuk köszönet nélkül azon szép estélyemléket, melyet legközelebb százaknak szívébe véstél, adja az Ég, hogy ezentul is oly dicsőséget arasson rendezőséged, amilyent arattál a polgári fiatalok táncvizalmában. Soká élj mint első rendező!!!“ több vidéki és esztergomi Polgár-fiuk.

— *Szép volt a kaszinói-egylet* által, f. hó 8-án tartott táncvizalom is, de nem volt oly látogatott, mint reméltük; azért mindamellett az szépen és kedélyesen ment véghez, tartott éjfélutánig.

— * * * Folyó hó 8-án kezdődtek meg az érseki papnővédelében a vizsgák és pedig 8-án a négy éveseknél a hittanból, ugyanebből a harmad éveseknél, 9-én 10-én a másodévesek hallgattattak ki a hermeneuticából 11-én vagyis szombaton pedig ugyanezen tantárgyból az első évesek.

— *Szándékolt rablás.* F. hó 9-én éjfélutáni egy óraker, Buda-utcán lakó L. I. házában — a házi ur és háziasszony távollétében, — az udvar hátulsó falához illesztett létra segítségével néhány rabló jelent meg, először is, az istállóban levő kocsist zárták be, az általa az ajtó-külsőjében hagyott kulcs segítségével, hogy így — nem levén több férfi a háznál — annál könnyebben folytathassák célba vett mesterségüket; számításukban azonban csalatkoztak, mert — miután a kocsis a zárnak zöreijére fölébredvén nagy zajt ütött, és ez által az épület elején lakó nő-cselédek is megrettenvén, az utcára szolgáló ablakon segélyért kiáltottak — volna; az azonnal ott termett éjeli-őr által a helyszínére hívott városi drabantok megjelenéseig, — a kincset szomjazó jó madarak kerekét oldani kénytelenítettek. Az érkezett segítség tehát, a hóban hagyott nyomok, és az elillantak által ijedtségükben ott hagyott létrára bukkant csupán. A létrán látható „M. F. 1864“ felírás azonban elég biztos kalauzul szolgál az elüljáróknak a főszerep vivőjéhez juthatni, annál is inkább mert, — mint e sorok írásakor tudunkra juttatott — a gyanú alattiak már a hűsben pihenik a merész látogatás fáradalmait, még a — — — szellőztetés és kiporolás ideje rájuk kerülend.

— *Múlt héten* a helybeli szőlőhegyeken egy pincze is feltöretvén, abból bor, zöldség és több nemű gazdasági eszközök raboltattak el. Szorgos kutatás után — a zöldség árulás nyomán — már a tettesek nyomába vannak.

Halálozás.

Korber Gábor gazdatiszt, Mária férjezett Kuzmichné, Francziska férjezett Horváthné, továbbá Korber Károly ügyvéd, Sándor bajthai plébános, Vilmos cs. kir. póstatiszt, Móríz cs. kir. főhadnagy, mint szinte Lendvay Paulina, Juditha férjezett Molnárné, Miksa cs. kir. kapitány, Dénes Esztergom sz. királyi városi levéltárnok, Flóris dunagőzhajózási tiszt, saját és gyermekeik valamint öszves rokonaik nevében mély fájdalommal jelentik felejthetlen édes- illetve mostoha anyjuk és testvérük

Korber szül. Lendvay Terézia asszonynak

f. hó 5-én reggeli 9 óraker, a haldoklók szentségeinek aj-

tatos felvétele után, élte 58-ik évében, görcsökkel párosult idegláz következtében történt gyászos kimúltát.

Béke poraira!!!

Az esztergomi kath. legény-egylet tagjai által 1865-ki február 9—12-ig rendezett ipar-kiállítás tárgyai.*)

Egy album, vörösbársonyba kötve, Engelhardt Ferencz könyvkötő-legény által, Luzsinszky Ferencz urnál. Ára 3 ft.

Egy levélnyomó, vörös bársony, Huszár István könyvkötő-leg. által, Luzsinszky Ferencz urnál. Ára 3 ft.

Egy kávékanna, vörös rézből, Szabó Tivadar rézműves-leg. által, Riedl József urnál. Ára 3 ft.

Két biretum, (2—2 ft.) *két misemondó ruha*, (45 és 50 ft.) Csermák Jakab férfi-szabó-leg. által, Szmatanay József urnál.

Egy diszpalást, selyemmel bélelve és gazdagon sujtásozva, Csermák Jakab szabó-leg. által, Szmatanay József urnál. Ára 38 ft.

Két fog- és fültisztító szarvból, Gregor György fésűs-leg. által, Homitzky Mihály urnál. Ára 1 ft. 20 kr.

Az esztergomi basilika, kemény papirból utánképezve Menyhay István borbély-leg. által, Hofbauer József urnál. Ára 7 ft.

Egy társas-pipa, két korsó, két varró kosár, Ladányi József fazekas-leg. által, Magyary László urnál.

Két pár női topán, lasting és bársonyból, Lerner Sándor cipész-leg. által, Roth Ferencz urnál. Ára páronként 3 ft.

Két ló-patkó, (télre) Szilágyi István kovács-leg. által, Szilágyi Ferencz urnál. Ára 80 kr.

Egy varró-párna, csont-ékitményekkel, *egy pipa bot*, vastából *egy varró-asztal* esztergályozva (7 ft.) Prommer József esztergályos mester ur (volt egyleti tag) által.

Egy asztalra való szökő-kút, Kis Máté bádogos-leg. által, Plattner Ferencz urnál. Ára 8 ft.

Egy pár női topán, szürke lastingból, Gulyás György cipész-leg. által, Faschischek Antal urnál. Ára 3 ft. 20 kr.

Két könyv bekötve, Franke Frigyes Vilmos könyvkötő-leg. által, Sziklay Nándor urnál.

Kokus- és közönséges szappan, Ujhelyi Béla szappanos-leg. által, Heischmann Ferencz urnál.

Egy goth-faragványu kápolna, Majer Károly asztalos-leg. által, néhai Waldfogel Konrád urnál. Ára 20 ft.

Két ruhaszekrény, Cselka Károly asztalos-leg. által, Lovászy István urnál. Ára 65 ft.

„*Gondolatok*“ — diszkötésben Engelhardt Ferencz könyvkötő-leg. által, Luzsinszky Ferencz urnál.

Egy chatouille, Falcsik Sándor asztalos-leg. által, Horváth Antal urnál. Ára 12 ft.

Egy pár magyar csizma (10 ft.) *Egy pár magyar topán*, () Holdampf Antal cipész-leg. által, Roth Ferencz urnál.

Egy álló összerakható íróámla, Horváth Antal asztalos-leg. által, Horváth Antal urnál. Ára 18 ft.

*) Melyeknek részreghajlatlan bírálását helyszüke miatt jövő számunkban közölhetjük.

Asztalos-rajzok, — egy csizmahuzó, (15 ft.) Csepreghy Ferencz és János asztalos-legények által készítve, Szeifert József urnál.

Egy mángorló, Falcsik Sándor asztalos-leg. által, Horváth Antal urnál. Ára 40 ft.

Egy virág-pohár papirból (2 ft. 50 kr.) — *Egy jegyzőkönyv*, (2 ft. 50 kr.) Groszner József könyvkötő-legény által, Hertel Béla urnál.

Egy finom fekete attila selyem bélléssel, Szilvásy János szabó-leg. által, Viola István urnál. Ára 32 ft.

Egy női phaeton, Svadlena József nyerges-leg. által, Fuchs Ferencz urnál. Ára 300 ft.

Egy kapu-zár, Veszelay Géza lakatos-leg. által, Dezsericzky Dezső urnál. Ára 16 ft.

Egy kapu-zár pisztolylyal Majer János lakatos-leg. által, Havas Mihály urnál. Ára 20 ft.

Egy satinír-gép, fényképészethez, Lakatos József lakatos-leg. által, Havas Mihály urnál. Ára 60 ft.

Egy tavaszi Árpád, Szelepcsényi József szabó-leg. által, Ács Flóris urnál. Ára 20 ft.

Egy damask-abrosz, 2 rőf széles 2³/₄ rőf hosszú, Übermasszer József takács-leg. által, Übermasszer Mátyás urnál. Ára 8 ft.

Egy lilla biretum, (4 ft. 50 kr.) — *Egy fekete biretum*, (2 ft. 60 kr.) *Egy római capucium* atlaszból (2 ft.) Iványi Géza szabó-legény által, Iványi Ferencz urnál

Egy pár magyar csizma, Brenner Mihály cipész-leg. által, Brenner István urnál. Ára 10 ft.

Két viasz-gyertya (4 ft.) — *egy viasz-tekeres* (2 ft.) Károlyi Zsigmond mézes-bábos-leg. Kitzinger Lenhard urnál.

Egy papi kalap, (5 ft. 50 kr.) *Egy férfikalap* (3 ft. 50 kr.) Kirner Bertalan kalapos-leg. által, Magurányi József urnál.

Vegyes hírek.

— Szokoly Victor szerkesztése alatt hetenkint egyszer Vasárnap megjelenő „Hazánk és Külföld“ czimű szépirodalmi lap fölszólította előfizetőit egyes megyék írói neveinek egybegyűjtésére. Mi tehát mint az esztergomi megye közlönye szolgálunk ennek kebelében született íróink nevével.

1) Farkas András (latin munkáin Luppus) született Esztergomban. Bevégezván tanpályáját a vittembergi egyetemen; kálvinista lett s hazánkban lelkészi hivatalt viselt. Egyik jelesebb műve „Cronica de introductione scytharum in Ungariam et Judeorum de Aegypto 1538. Krakó.

2) Oswald Ferencz szül. Esztergomban apát kanonok és cs. iskolai tanácsos.

3) Noszko Alajos szül. Esztergomban „Compendium geographiae“ Virág szótár Pest 1791.

4) Balás Theophil, született 1795. máj. 27-én Párkányban. Benczés, jeles költészet tanár alkalmi verseket bírnak tőle.

5) Nagy Márton született Muszlán 1804 okt. 6-án sziv és erkölcs képző munkái vannak.

6) Mészáros Imre 1811. Muzslán esztergomi ka-

nonok és bécsi pazmancum rectora. Igen sok munkája forog kezeinken.

7) Fojthényi János szül. 1812. szept. 15-én Esztergomban, benczés számos jeles munkát bírnak tőle.

8) Horváth Endre született Esztergomban 1816. nov. 26-án leginkább szent beszédei által vonta magára a figyelmet.*)

9) Graeffel János 1833. aug. 6. született. Jelenleg nagyszombati tanár, a jeles Adjuvatorium ima könyv szerzője.

10) Barinyay Ferencz mint esztergomi születésű Esztergomról egy disseccratiót irt, latinul czafolója ellen azonban magyarul válaszolt.

11) Helischer József kézirata az e megyei könyvtárban tartatik, szinte esztergomi születésű volt.

+ Párisban azon sajtáságos divat kapott lábra, hogy a gyászruhákra valami jegyet tesznek, melyről azonnal meglehet ismerni, ha az illető nő szülőjét rokonát vagy férjét gyászolja-e. Mindenesetre igen gyakorlati divat“ jegyzi meg a „K. K“, mert néha szükség a férfi-világnak tudni azt, hogy miféle vigasztalásra van a gyászoló nőnek szüksége.

Régiségek.

Nagy-Bény.

Nagy-Bény a mult számban bemutatott Kis-Bény tőzsomszedságában tekszik. A falu a batorkeszi uradalomhoz tartozik. Nagy-Bény évkönyveiben több gyásznapot találunk feljegyezve; több vértagyaló kegyetlenségeket megörökítve; melyek hallatára azoktól utálattal kell elfordulnunk; örökre szégyen folt marad, hogy e kegyetlenségeket keresztény kezek követték el.

Már egy izben emlékeztünk Párkány és Kéménd ismertetésében e kegyetlenségekről, melyeket a törököt üző lengyel 1683-ban e táj lakosain elkövetett. Kéménden végbevitt mérszárlás után a lengyelek a Nagy-Bényieket is üldözöbe vették s az öldöklő fegyvert pusztán azok kerülék el, kik hamarjába a Garam tulsó partjára menekültek; sőt midőn a lakosok papjokkal a földühödött sereg megkérlelésére körmenetileg vonultak ki, kereszténynél kegyelmet nem találtak, hanem azon a helyen papjokkal együtt kardra hányattak.¹⁾

Hason garázdálkodások ismételtettek a Rákóczyféle forradalmarók által; kik a bényi kedvező helyzettel bíró sánczokban telepedtek meg, s innét intézgették ki egyes kirohanásaikat. Híresek e nagy-bényi sánczok mind régiség mind nagyság tekintetéből. Helischer a nép ajkáról vett azon véleménye, hogy e sánczok sz. István korából valók, melyeket Kupa épített volna, midőn a törvényes fejedelem ellen fellázadt történeti adatok hiányában elnem fogadható. A sánczok erőssége és nagyszerűsége az építők hadműtanbani jártasságáról tanuskodik.²⁾

„Stupendi enim et incredibilis operis est et fidem poene humanam excedit“ mondja róla Helischer. A vizbe-szaladások több izben megsemmisítik a munkás lakosok fáradozásait. Mult évben itt herczeg Pálffy a bá-

*) 8 Írók életrajzai föllelhetőek Ferenczy Jakab és Danielik József „Magyarírók életrajz gyűjteményében“ I. köt. 15, 134, 146, 162, 325, 337, 346, II. köt. 230, 388. lapokon.

¹⁾ Helischer Descriptio Comitatus Strigoniensis 84. lap kézirata a prim. könyvtárból.

²⁾ Az idézett szerző munkáját 1827-ben irta a sánczok kerületjét 1219 öl a magasságát pedig 10-re teszi. „Complectitur ambitu 1219 orgias, altitudine decem“ Jelenleg e sánczok magassága aligha több 4 ölnél. E sánczokat Katona is sz. István korából származtatja 998. év Katona Historia erit. I. 687. lap.

torkeszi uradalom birtokosa egy fényes lakot építtetett, melyet jelenleg Meszina János bir haszonbérben.

Lakosai magyarok nagyobbreszt ide költözött gyarmatosok, 1827-ben 113 családot képeztek 100 házban 665 egyén lakott. Jelenleg azonban a kéméni plebániához tartozó főkegyház hívei 766-ra szaporodtak. 1298 hold másod osztályu földeket művelnek. Rétjeik 472 holdat tesznek a harmadik osztályba valók 230 kapásnyi szőlőjökön kívül másodosztályu legelövel is birnak¹⁾ 1827-ben császári adójuk csak 729 ft. 22³/₄ kr. volt saját költségeik nem többet mint 551 ft. 45 kr. tettek.²⁾

Csáka Károly.

¹⁾ Fényes Elek geographiai szótára lásd Bényt.

²⁾ Helischer i. m. 85. lap.

F. évi 5-ik számban megjelent számrejtvény megfejtése:

Bor és lányka búkat oszlat,

Derít komoly sziveket:

Bor és lányka lángra gyulaszt,

Minden alvó érzetet.

Helyesen megfejtették: Burdina Helén k. a. Tillmann Fanni k. a., Bolgár Ilka k. a., Malina János, Udvardy Pál, Deszath Géza urak, Udvardy Radvanszky-Erzsébet urhölgy, Egy névtelen, Orgonás Adolf és Barta Árpád tanulók, Kovács Béla muzslai tanító, Hermann N., Sántha Győző tanuló és Kurucz József ny. tanítvány.

A kitűzött „Teleky érempez” t sorsolás utján Kurucz József nyerte meg.

ESZTERGOMI ÉRTESÍTŐ.

Hatóságilag bejegyzett G a b o n a á r a k febr. 11-kén.		Póstajárás.	Vasuti vonatok járása.	Közintézetek.
Bécsi mérő szerint	Leg alant ár. o. é.	Leg magasb ár. o. é.		
Buza	2.50	2.80	I. Indulás.	
Kétszeres	1.80	—	Nánára: reg. 10 ³ / ₄ óra.	
Rozs	1.60	—	U. oda d. u. 1 ¹ / ₂ "	
Árpa	1.30	—	U. oda estve 6 "	
Zab	1.10	—	Dorogra: estve 6 "	
Kukoricza	1.10	1.25		
Marhahus fontja	16 kr.		II. Érkezés.	
Lotteria huzás.			Nánáról reg. . 6 ¹ / ₂ óra	
Buda, február 8-án.			U. onnan d. u. 1 ¹ / ₄ "	
50. 24. 70. 47. 69.			U. onnan d. u. 3 ³ / ₄ "	
Bécs, február 1-én.			Dorogról: reg. 7 "	
80. 23. 35. 86. 57.				
Bécsi pénzörze febr. 11-kén).			NB. A Nánarai póstajár- rat összekötésben van a Bécs-pesti vasuti vonatok- kal, valamint a beszter- czei naponként járó utaso- kat felvevő postakocsikkal. bére odáig vagy vissza 30 kr.	
Cs. arany	5. —			
Ezüst	116. —			

Hirdetések.

Hirdetmény.

1864-ik állam-sorsjegyekről, melynek főnyereménye egy fer-
tálmillio, továbbá

220,00, 200,000, 40,00 forint sat.

nyeremény (Promessen) szelvények 2 ft. 50 kron kaphatók.

Ugyanazonok, ugy mint más mindennemű sorsjegyek, és államkötvé-
nyek részlet fizetésekre vásárolhatók, mindennemű államkötvényi
szelvények beváltatnak s újításokra felváltatnak

a vörösrákhöz czimzett kereskedésben

ESZTERGOMBAN.

Hirdetmény.

Schwarz Ignácznak a Széchenyitérén a takarékpénztári épü-
letben, — Schwarz Samuelnek pedig ugyanazon a téren Löwy Lázár
özvegye házában levő boltjaikban — bírói zár alá vett rőtös kereske-
dési czikkeik és kelmék, ugy szoba butorok a tettes első bíróságú
pesti váltó törvényszék 3086. 3088. 3505 és 3544-ik sz. a. végzése
folytán folyó 1865-ik évi február hó 15-én és utána következő napok-
ban reggeli 9 órakor helyszínt készpénz fizetés mellett bírói árverés
utján el fognak adatni.

Kelt Esztergomban 1865. évi február hó 8-án.

Papp János
végrehajtó tanácsnok.

Hirdetmény.

Melyszerint köztudomásra adatik, hogy a gőzhajó ügynökség melletti szigeti fáskertben, nagyobb mennyiségben
és mázsánként 35 krért árultatik rostált darabos köszén, ez olcsó tüzelő iránt körülményesebben értekezhetni
a nevezett kertben lakó megbízottnál.

Nyomatott Horák Egyednél.